

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร
 คุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟู
 ผู้กระทำผิดในชุมชน
 ในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7
 The Participation of Volunteer
 Probation Officers in the
 Community-based
 Offenders Rehabilitation Services
 of the Probation Office Region 7

ธารินี แสงสว่าง*

■ บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของอาสาสมัครคุมประพฤติกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 (3) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำแนกตามพื้นที่ (4) ศึกษาแนวทางในการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

* ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม กรมคุมประพฤติ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร 1,235 คน ประกอบด้วย อาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 1,212 คน ผู้บริหารระดับสูงทั้งหมด และบุคลากรทั้งหมดในเขตสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 23 คน กลุ่มตัวอย่าง 324 คน ประกอบด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 301 คน คำนวณจากสูตรของทาร์โร ยามาเน่ โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรทั้งหมดของสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมคิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (2) ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านความสามารถ มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด (3) ผลการเปรียบเทียบพบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี มีส่วนร่วมสูงสุด และอาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมต่ำสุด (4) แนวทางสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ กรมคุมประพฤติควรพัฒนาความรู้ของอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อให้

สามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติในการวิเคราะห์ปัญหาผู้กระทำผิด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานเชิงรุก ด้วยการมอบหมายให้เป็นผู้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน สนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานให้เพียงพอ และส่งเสริมให้อาสาสมัครคุมประพฤติบริหารจัดการศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยตนเอง

■ Abstract

The objectives of this study were to (1) examine the participation levels of volunteer probation officers in the community-based offenders rehabilitation services of the Probation Office Region 7, (2) investigate the relationship between basic attribute factors of volunteer probation officers and their participation in the community-based offenders rehabilitation services of the Probation Office Region 7, (3) compare the participation levels of volunteer probation officers in the community-based offenders rehabilitation services of the Probation Office Region 7 classified by areas, (4) recommend appropriate guidelines to enhance the participation of volunteer probation officers in the community-based offenders rehabilitation services of the Probation Office Region 7.

The study was a survey research. Population of 1,235 comprised 1,212 volunteer probation officers in the community-based offenders rehabilitation services of the Probation Office Region 7, all 23 executives and officials of provincial probation officers under the Probation Office Region 7. Samples of 324 included 301 volunteer probation officers obtained via Taro Yamane calculation with accidental random sampling, and 23 executives and officials. Instrument used were questionnaire and interview forms. Statistical tools employed were frequency, percentage, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The results of the study were as follows: (1) the volunteer probation officers, in general, had high level of participation, with highest mean on decision-making aspect (2) basic attribute factors had positive relations with volunteer participation at 0.05 level of statistical significance, with capacity factor the highest correlation, (3) when compared the participation, the study revealed that the volunteer probation officers of Phetchaburi Probation Office had the highest level of participation, while volunteer probation officers of Suphanburi Probation Office had the lowest level of participation, (4) major recommendations were the Department of Probation should increase the capacity of

volunteer probation officers through development program to enable them to work together with the officials in analyzing offenders' problems, encourage their participation in drawing up the action plan by assigning them to work as project managers of community-based offenders rehabilitation activities, support sufficient budget and equipment, and enable them to manage their own volunteer coordinating centers.

Keywords: Participation, Volunteer Probation Officers, Probation Office Region 7

■ บทนำ

การคุมประพฤติ (probation) หรือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน (community-based correction) เป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยการเลี้ยงโทษจำคุก เป็นการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในเรือนจำ (non-custodial treatment) แต่จะใช้การกำหนดเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติไว้ให้ผู้กระทำผิดกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติโดยไม่เป็นอันตรายต่อสังคม การคุมประพฤติจึงเป็นวิธีการที่เปลี่ยนแนวความคิดที่เน้นจากการลงโทษ (punishment) มาเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (rehabilitation) และใช้วิธีการเลี้ยงโทษจำคุกแทนการลงโทษจำคุก โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมดูแลช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดสามารถแก้ไขปรับปรุงนิสัยและความประพฤติของตนได้ภายใต้ความช่วยเหลือของชุมชนมี

พัฒนาการมาจากแนวปฏิบัติของศาลในระบบกฎหมายแองโกลอเมริกัน โดยเริ่มที่ประเทศอังกฤษก่อนและพัฒนามาเป็นรากฐานของระบบคุมประพฤติปัจจุบัน ภายในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับการพัฒนาระบบคุมประพฤติในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.1841 ต้นกำเนิดระบบการคุมประพฤติมาจากการริเริ่มดำเนินการของประชาชน คือ นายจอห์น ออกัสตัส ช่างซ่อมรองเท้า แห่งนครบอสตัน ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาแห่งการคุมประพฤติ” (วิลโลว์ จิวเจอร์ 2528 : 83)

การคุมประพฤติเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และหลักมนุษยธรรม โดยให้ออกาสผู้กระทำผิดที่อยู่ในวิสัยจะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมเสียในชุมชนได้ไม่ต้องตกไปอยู่ในวงจรของการกระทำผิดซ้ำ อันมีผลส่วนหนึ่งมาจากการรับโทษในเรือนจำจึงเป็นผลให้หลักการวิธีการคุมประพฤติได้รับการยอมรับเป็นสากลและถูกนำไปใช้ในหลายประเทศทั่วโลก โดยประเทศในภูมิภาคเอเชียที่ประสบความสำเร็จในการนำระบบคุมประพฤติมาใช้ จากการริเริ่มของประชาชนคือประเทศญี่ปุ่น โดยเป็นต้นกำเนิดอย่างเป็นระบบของอาสาสมัครคุมประพฤติ (volunteer probation officer -VPO) และเป็นต้นแบบของการนำระบบอาสาสมัครคุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยการคุมประพฤติเริ่มดำเนินการโดยภาครัฐเมื่อ พ.ศ.2522 โดยการดูแลแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนเป็นภารกิจหลักของกรมคุมประพฤติ ในระยะแรก

มีเพียงบุคลากรภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในการดำเนินงาน ต่อมา พ.ศ. 2529 กรมคุมประพฤติได้สรรหาประชาชนที่สมัครใจเข้าอบรมเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ (volunteer probation officer) ทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรมจึงเกิดขึ้นจากเหตุผลที่ว่า สังคมควรมีระบบและกลไกในการป้องกันตนเอง จากปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำ นอกเหนือไปจากระบบงานยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่ในทุกสังคม จากนั้นหน่วยงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ได้เพิ่มบทบาทในการทำงานเพื่อชุมชนโดยชุมชนมากขึ้น ภายใต้แผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2530-2534) ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 กระทรวงยุติธรรมได้ประกาศนโยบายสร้างความร่วมมือและกระจายบทบาทงานยุติธรรมสู่ประชาชน และกำหนดยุทธศาสตร์ “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาชนมีส่วนร่วม” (Justice for All, All for Justice) โดยอาสาสมัครคุมประพฤติ ได้รับคำหมายให้มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการออกสอดส่องเยี่ยมเยียน แก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ ผู้ที่อยู่ระหว่างถูกคุมความประพฤติ ติดตามสงเคราะห์ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย และช่วยปฏิบัติงานที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ รวมทั้งช่วยเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ภารกิจของกรมคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประเวตินับเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการบรรเทา

ปัญหาปริมาณงานเกินมาตรฐานและเชื่อมโยงผู้กระทำผิด เพื่อให้กลับคืนสู่ชุมชนอีกครั้งอันจะช่วยลดช่องว่างและความรู้สึกแปลกแยกลงได้อย่างมาก ซึ่งอาสาสมัครคุมประพฤติที่สังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 ประกอบด้วยสำนักงานคุมประพฤติ 8 แห่ง ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร

จากการศึกษาข้อมูลของกรมคุมประพฤติเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ พบว่าต้องพัฒนาการส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จึงมีนโยบายให้สำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาระบบรูปแบบ และศักยภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจากสำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ภาค 7 มีอาสาสมัครคุมประพฤติจำนวนมากและมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเสริมสร้างศักยภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติต่อไป

■ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของอาสาสมัครคุมประพฤติกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำแนกตามพื้นที่

4. เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

■ วิธีดำเนินการวิจัย

ด้วยสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 มีอาสาสมัครคุมประพฤติทั้งสิ้นจำนวน 1,212 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2556) แต่กระบวนการส่งเสริม สนับสนุนให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล มีไม่มากเท่าที่ควร

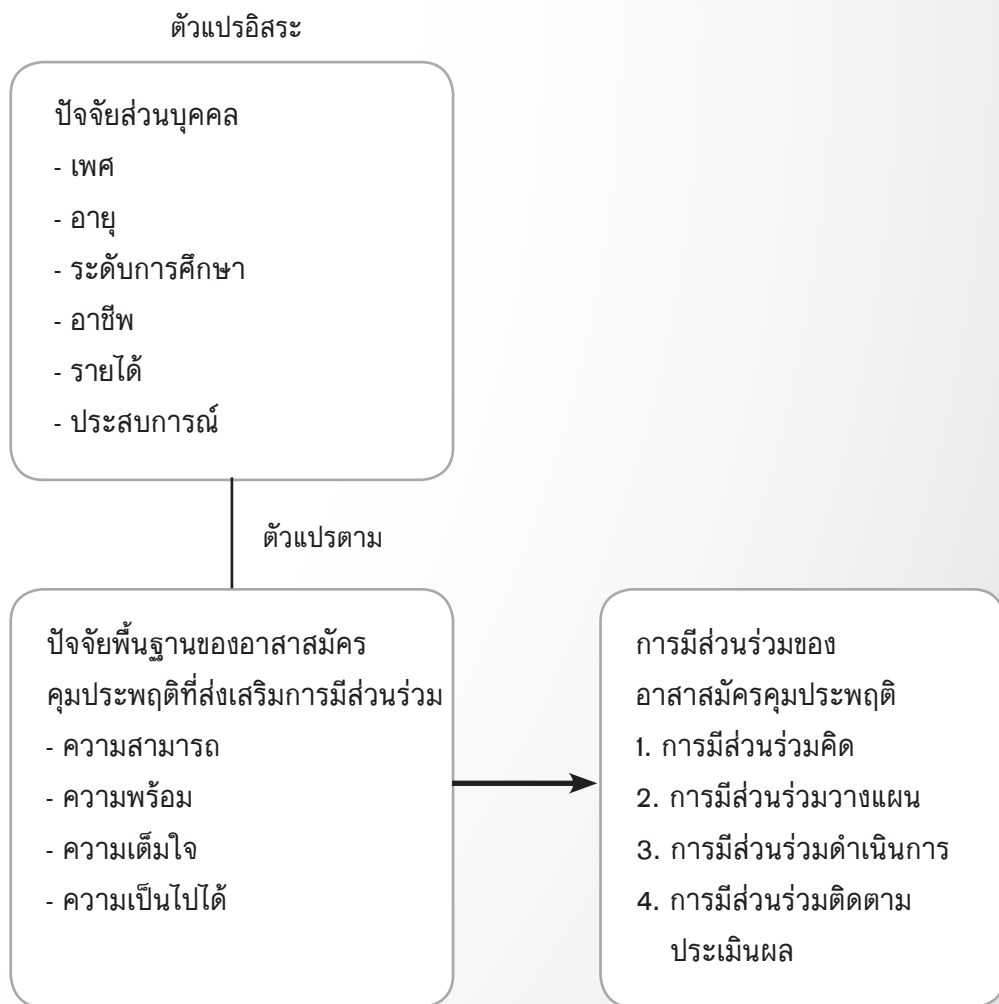
อาจด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จึงมีนโยบายให้สำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบ รูปแบบ และศักยภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 และศึกษาว่ามีปัจจัยพื้นฐานใดที่สร้างเสริมการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครคุมประพฤติในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร 1,235 คน ประกอบด้วย อาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 ทั้ง 8 แห่งจำนวน 1,212 คน ประกอบด้วย สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร (ข้อมูล ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2556) ผู้บริหารระดับสูงทั้งหมด และบุคลากรทั้งหมดในเขตสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 23 คน กลุ่มตัวอย่าง 324 คน ประกอบด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 301 คน คำนวณจากสูตรของทาร์โร ยามาเน่ โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรทั้งหมดของสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำนวน 23 คน จากแนวคิด ทฤษฎี

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ และปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์-เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข ประกอบด้วยการส่งเสริมด้านความสามารถ การส่งเสริมด้านความพร้อม การส่งเสริมด้านความเต็มใจ และการส่งเสริมด้านความเป็นไปได้ โดยให้จัดลำดับความคิดเห็นมารวบรวมเป็นหมวดหมู่ และจัดกลุ่มแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้สถิติร้อยละและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้วยการนำแบบสัมภาษณ์ไปเปิดที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ และเสนอแนะมารวบรวมเป็นหมวด และจัดกลุ่มแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

■ **กรอบแนวคิดการวิจัย**

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 โดยได้แนวคิดมาจากการงานคุมประพฤติในประเทศไทย ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติ

กระทรวงยุติธรรม ที่มีภารกิจ ความรับผิดชอบในการแก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้กระทำผิดในชุมชน ตั้งแต่ พ.ศ.2522 และจากการค้นคว้าเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ เช่น Cohen and Uphoff (อ้างถึงใน ปาริชาติ วัลย์เสถียร, 2543) และอนุภาพ ถิรลาภ (2546) สามารถสรุปเป็นกรอบ แนวคิด ดังแสดงในภาพ

■ สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานของอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

2. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในพื้นที่ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

■ สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

1) ข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครคุมประพฤติ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 75.75 มีอายุในช่วง 56-65 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 36.54 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.24 สถานภาพการสมรส จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 78.41 ประกอบอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.56 มีรายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 40.86 ปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 44.52 และส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจงานการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนระดับปานกลาง จำนวน 195 คน

2) **ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีอายุในช่วง 46-55ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50

มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 เป็นพนักงานคุมประพฤติ มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีรายได้ 40,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

3) **ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารระดับสูง** พบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีอายุในช่วง 51- 55 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และส่วนใหญ่เป็นผู้ตรวจราชการ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14

2. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

2.1 สรุปผลการวิจัย

(1) ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมคิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.81 เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและชุมชนเข้าใจและให้โอกาสผู้กระทำผิด รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้กระทำผิดในชุมชนแก่สำนักงานคุมประพฤติ และการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติ ในส่วนของปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

โดยด้านความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.30 โดยอาสาสมัครคุมประพฤติปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และยังร่วมดำเนินการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนโดยไม่เห็นแก่ค่าตอบแทน

(2) ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านความสามารถมีค่าความสัมพันธ์สูงสุด

(3) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำแนกตามพื้นที่ พบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด 2.89 ขณะที่อาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมต่ำสุด 2.61

(4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 กรมคุมประพฤติควรพัฒนาความรู้ความสามารถของอาสาสมัครคุมประพฤติเกี่ยวกับงานคุมประพฤติเป็นประจำทุกปี อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และเสริมความพร้อมด้วยการสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานให้เพียงพอ ส่งเสริมด้านสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อให้

อาสาสมัครคุมประพฤติมีพลังเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการควรส่งเสริมให้อาสาสมัครคุมประพฤติมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน และส่งเสริมให้อาสาสมัครคุมประพฤติบริหารจัดการศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม กรมคุมประพฤติควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านความสามารถของอาสาสมัครคุมประพฤติอย่างแท้จริง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมด้านความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติเป็นพลังสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน กรมคุมประพฤติควรมีนโยบายให้บุคลากรทุกคนในพื้นที่ทุกสำนักงานต้องให้ความสำคัญ ให้เกียรติ ให้ความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติอย่างจริงจังและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ควรปรับปรุงแก้ไข ทบทวน ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2547 โดยกำหนดอายุของอาสาสมัครคุมประพฤติ ทั้งขั้นต่ำและขั้นสูง ด้วยเหตุผลเพื่อความพร้อมด้านวุฒิภาวะ ด้านกายภาพ และด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานตามภารกิจ เนื่องจากอาสาสมัครคุมประพฤติต้องเป็นผู้นำคำแนะนำ ช่วยเหลือ ตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติหรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หากอายุน้อยประสบการณ์อาจไม่มากพอ แต่ถ้าอายุมากเกินไปอาจมีผลต่อการคล่องแคล่วตัวในการปฏิบัติงาน

2.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1.) **การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ** ภาพรวมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 มีส่วนร่วมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.77 ผู้ศึกษามีความคิดเห็นและนำเสนอ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมคิด ผลการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.81 สืบเนื่องจากกรมคุมประพฤตินโยบายและมีหน่วยงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งระดับกรมและระดับพื้นที่ ในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ ตลอดจนการเชิญเกียรติอาสาสมัครคุมประพฤติ นอกจากนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ดังนั้น จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมคิด เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและชุมชนเข้าใจ และให้โอกาสผู้กระทำผิด รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้กระทำผิดในชุมชนแก่สำนักงานคุมประพฤติ และการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติ

เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า เป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติ (เอกสาร

ประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2554) ซึ่งอธิบายบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติว่าให้มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการสอดส่อง เยี่ยมเยียน แก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้ที่อยู่ระหว่างถูกคุมความประพฤติ รวมทั้งมีบทบาทในอันที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ภารกิจของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรม และช่วยเหลืองานอื่น ๆ ตามที่กรมคุมประพฤติหรือกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย

นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับคำอธิบายของทัศนีย์ ไทยภิรมย์ (เอกสารของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ซึ่งได้ให้คำนิยามขั้นตอนการร่วมคิด : สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา ซึ่งก็สอดคล้องกับอาสาสมัครคุมประพฤติในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 ที่มีส่วนร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติในการวิเคราะห์ปัญหาผู้กระทำผิด ทั้งนี้ กรมคุมประพฤติต้องส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาผู้กระทำผิดให้มากขึ้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ผลการศึกษพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.75 อาสาสมัครคุมประพฤติในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 มีส่วนร่วมกำหนดการดำเนินแผนงานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน และร่วมวางแผนกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามที่ โกวิท พงษ์งาม

(ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. 2545, 8). ได้สรุปไว้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน และขั้นตอนหนึ่งคือการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้รู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน ซึ่งกรมคุมประพฤติต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมวางแผนให้มากขึ้น จะทำให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนเกิดประโยชน์มากขึ้น

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยก็บ่งชี้ว่า ค่าเฉลี่ยที่อาสาสมัครคุมประพฤติ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในลำดับรองสุดท้ายจากทั้งหมดสี่ด้าน ซึ่งผลการวิจัยด้านความสามารถของอาสาสมัครคุมประพฤติ พบว่า มีค่าเฉลี่ยด้านความสามารถต่ำสุด ดังนั้น กรมคุมประพฤติควรพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถของอาสาสมัครคุมประพฤติในการวางแผนให้มากขึ้น

เมื่อเทียบกับวรรณกรรมที่ศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมวางแผนนั้น หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร (องค์การอนามัยโลก อ้างถึงในปารีชาติ วลัยเสถียร, 2543: 141) ซึ่งหมายความว่า ผู้เข้าร่วมหรือประชาชนจะต้องมีศักยภาพด้วย จึงจะสามารถเข้าร่วมอย่างได้ผล (อนุภาพ ธีรลาภ อ้างถึงใน หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546)

3. ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.75 เป็นไปตามบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยสำนักงานคุมประพฤติมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติมากขึ้น และบทบาทที่อาสาสมัครคุมประพฤติร่วมดำเนินการมาก ได้แก่ การช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ การช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติติดตามผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ การช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เช่น การให้ความรู้การรณรงค์ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ณ ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติ การทำหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติสอบปากคำบุคคลใกล้ชิดและ/หรือผู้นำชุมชนในขั้นตอนการสืบเสาะข้อเท็จจริง ของผู้ต้องขังในชั้นก่อนได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ เป็นต้น

เมื่อเทียบกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า เป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติ (เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2554) ซึ่งอาสาสมัครคุมประพฤติได้รับคาดหวังให้มามีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกรมคุมประพฤติ

ได้แก่ เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเพื่อให้กลับคืนสู่ชุมชนอีกครั้งอันจะช่วยลดช่องว่าง และความรู้สึกแปลกแยกลงได้อย่างมาก

นอกจากนี้ยังเป็นไปตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) ที่ได้จำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน โดยขั้นตอนหนึ่งได้แก่ ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน(Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถาม ที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การประสานงาน การขอความช่วยเหลือ ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ก็พบว่าค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบเคียงกับการมีส่วนร่วมด้านอื่นสืบเนื่องมาจากการที่อาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จึงไม่มีเวลาเพียงพอในการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่ศึกษาพบว่า เป็นไปตามคำอธิบายของ (Cohen and Uphoff 1997 อ้างถึงใน ปรีดี ช่วงโชติ และคณะ. 2536 :7-26) ที่อธิบายว่า อาชีพเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.76 เป็นเพราะกรมคุมประพฤตินโยบายให้อาสาสมัครคุมประพฤติมีบทบาทในการติดตามผู้กระทำผิดที่พ้นการคุมความประพฤติหรือผ่านการฟื้นฟู

สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญที่อาสาสมัครคุมประพฤติได้เข้ามามีส่วนร่วมติดตามประเมินผลผู้กระทำผิดในชุมชน นอกจากนี้ยังได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการติดตามช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่พ้นการคุมความประพฤติ หรือผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามแผนที่กำหนดซึ่งเป็นบทบาทที่สามารถดำเนินการไปพร้อมกับบทบาทข้างต้นได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าเป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติ (เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2554) ซึ่งอธิบายบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติ ว่าให้มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ติดตามผลผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

2.) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของอาสาสมัครคุมประพฤติกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นและนำเสนอ ดังนี้

2.1 ผลการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ

ผลการศึกษาภาพรวม พบว่าความคิดเห็นของอาสาสมัครคุมประพฤติ เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไข

ฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.16 โดยด้านความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 3.30 เนื่องจากอาสาสมัครคุมประพฤติปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และร่วมดำเนินการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนโดยไม่เห็นแก่ค่าตอบแทน โดยด้านความสามารถ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านอื่นสืบเนื่องมาจาก การที่อาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจงานการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดในชุมชนในระดับปานกลาง ซึ่งกรมคุมประพฤติได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยอาสาสมัครคุมประพฤติต้องผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรม และกรมคุมประพฤติดีกระบวนการทำงานโดยกำหนดให้มีการพัฒนาด้วยการส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถในบทบาทภารกิจที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤติ) อีกทั้งสำนักงานคุมประพฤติได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับงานคุมประพฤติอยู่เสมอ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ผู้ศึกษามีความคิดเห็นและนำเสนอ ดังนี้

1. ด้านความสามารถ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.97 อาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่ ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรม แต่มีประสบการณ์ในด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้สงเคราะห์ผู้กระทำผิดต่ำสุด ซึ่งกรมคุมประพฤติดีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง

ประกอบกับมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่กล่าวว่า อาสาสมัครคุมประพฤติต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่าง ๆ และพร้อมที่จะช่วยเหลืองานต่าง ๆ อย่างเต็มกำลัง ความรู้ ความสามารถ หากกรมคุมประพฤติได้พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดให้อาสาสมัครคุมประพฤติดีกมากขึ้นจะทำให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนเกิดประโยชน์มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ก็พบว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านความสามารถ อยู่ในระดับต่ำสุด เมื่อเทียบกับปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านอื่นสืบเนื่องมาจากการที่อาสาสมัครคุมประพฤติดีความรู้ความเข้าใจงานการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อเทียบกับวรรณกรรมที่ศึกษา พบว่า เป็นไปตามคำอธิบายของ (อนุภาพ ภิรลภา อ่างถึงในหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ที่อธิบายว่า ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

2. ด้านความพร้อม ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.23 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาสาสมัครคุมประพฤติ มีความพร้อมด้านจิตใจ สามารถทำงานช่วยเหลือสังคมโดยสามารถเดินทางไปสอดส่องเยี่ยมเยียนผู้ถูกคุมความประพฤติที่บ้านได้ และยังได้รับความไว้วางใจจากชุมชนในการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ผู้กระทำผิด เนื่องมาจากการสรรหาอาสาสมัครคุมประพฤติพิจารณาจากคุณสมบัติของอาสาสมัครคุมประพฤติตามมาตรฐานขั้นต้นของอาสา

สมัครคุมประพฤติ ที่ว่า “เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญในชุมชน” นอกจากนี้ อาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว อีกทั้งกรมคุมประพฤติและสำนักงานคุมประพฤติได้เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ร่วมเป็นเจ้าของ และสนับสนุนให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินบทบาทในการปฏิบัติงานมากขึ้น

เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า เป็นไปตามมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤติ (เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2554) ที่ว่า การสรรหาคัดเลือกอาสาสมัครคุมประพฤติ ต้องพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความสมัครใจและสนใจที่จะแก้ไขปัญหาสังคม และมีความพร้อมที่จะอุทิศตนและเวลาที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคม โดยไม่หวังค่าตอบแทน พร้อมที่จะช่วยเหลืองานต่างๆ อย่างเต็มกำลัง ความรู้ ความสามารถ ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่ศึกษา พบว่า เป็นไปตามคำอธิบายของ (อนุภาพ ธีรลาภ อ่างถึงโน หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ที่อธิบายว่า สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน ที่มีผลต่อความพร้อมของประชาชนในการอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม

3. ด้านความเต็มใจ ผลการศึกษาพบว่าภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.30 โดยอาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยความเต็มใจ ทำให้ร่วมดำเนินการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนโดยไม่เห็นแก่

ค่าตอบแทน และมีความเชื่อว่าผู้กระทำผิดสามารถได้รับการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดีได้ สืบเนื่องจากการสรรหาอาสาสมัครคุมประพฤติ พิจารณาจากคุณสมบัติของอาสาสมัครคุมประพฤติตามมาตรฐานขั้นต้นของอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่ว่า “สมัครใจหรือเต็มใจที่จะปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครคุมประพฤติ”

เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่ศึกษาพบว่า เป็นไปตามคำอธิบายของ (อนุภาพ ธีรลาภ อ่างถึงโน หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ที่อธิบายว่า เงื่อนไขพื้นฐาน ที่มีผลต่อความเต็มใจของประชาชนในการอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม จะต้องมิใช่เป็นการบังคับ

4. ด้านความเป็นไปได้ ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.21 โดยเชื่อว่าคำแนะนำของอาสาสมัครคุมประพฤติดีมีประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ทั้งนี้ อาสาสมัครคุมประพฤติยอมรับในความสามารถของสมาชิกอาสาสมัครคุมประพฤติ แต่อาจต้องเพิ่มการจัดกิจกรรม คุนยู่ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากอาสาสมัครคุมประพฤติปฏิบัติงานด้วยความความเต็มใจ มีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน อีกทั้งเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญในชุมชน ทำให้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ได้ และอาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมานานกว่า 10 ปี

เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่ศึกษาพบว่า เป็นไปตามคำอธิบายของ (อนุภาพ ธิรลาภ อ้างถึงใน หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2546) ที่อธิบายว่า ประชาชนจะต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม นั้นได้แก่ การที่ประชาชนมีโอกาสในการตัดสินใจและกำหนดกิจกรรมที่ตนต้องการในระดับที่เหมาะสม

2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม และปัจจัยพื้นฐานที่สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 โดยปัจจัยด้านความสามารถ มีค่าความสัมพันธ์สูงสุดกับการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่าถ้าความสามารถสูงจะมีส่วนร่วมมาก เพราะความสามารถผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรมจะช่วยให้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามและประเมินผลได้มากขึ้น เป็นเพราะอาสาสมัครคุมประพฤติ ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรม จึงทำให้มีความสามารถในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

3.) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 จำแนกตามพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุดได้แก่ อาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี จากผลการวิจัยเนื่องมาจากการได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด และร่วมดำเนินการ นอกจากนี้อาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว แสดงให้เห็นถึงความพร้อมทางเศรษฐกิจ และได้ปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป จึงมีประสบการณ์และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

■ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติภาค 7 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติควรส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติให้มีบทบาทในภารกิจของกรมคุมประพฤติ ได้แก่การจัดโครงการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครคุมประพฤติ หลักสูตร “กลยุทธ์การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน” การประชุม/สัมมนา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นต้น และให้อาสาสมัครคุมประเวศมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานเชิงรุกด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อให้อาสาสมัครคุมประเวศเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนมากขึ้น ส่งเสริมการทำหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประเวศ ในขั้นตอนการปล่อยตัวชั่วคราว และมอบหมายให้ดำเนินการจัดกิจกรรม ให้แก่

ผู้กระทำผิดที่พ้นการคุมความประพฤติหรือผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อีกทั้งให้อาสาสมัครคุมประพฤติตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม กรมคุมประพฤติควรพัฒนาความรู้ของอาสาสมัครคุมประพฤติเกี่ยวกับงานคุมประพฤติอยู่เสมอ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านความสามารถของอาสาสมัครคุมประพฤติอย่างแท้จริง ที่จะนำไปสู่การพัฒนา ส่งเสริมด้านความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรกำหนดงบประมาณด้านการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครคุมประพฤติให้เพียงพอ และมีนโยบายให้สำนักงานคุมประพฤติกำหนดกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติพร้อมติดตาม ประเมินผลทุกไตรมาส สนับสนุนและส่งเสริมด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่ออาสาสมัครคุมประพฤติในการปฏิบัติงาน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานรวมทั้งยานพาหนะ (รถยนต์) นอกจากนี้กรมคุมประพฤติควรส่งเสริมด้านสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ส่งเสริมให้อาสาสมัครคุมประพฤติมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ในชุมชนส่งเสริมให้อาสาสมัครคุมประพฤติบริหารจัดการศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยตนเอง

จากการที่อาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้เสียสละ ทั้งด้านทรัพย์สิน เงินทอง เสียสละ ทั้งด้านเวลา ดังนั้น กรมคุมประพฤติ จึงควรมีนโยบายให้บุคลากร

ทุกคนในพื้นที่ทุกสำนักงานต้องให้ความสำคัญ ให้เกียรติให้ความร่วมมือ และส่งเสริมสนับสนุน การปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ อย่างจริงจัง สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี พัฒนาการของอาสาสมัครคุมประพฤติ ให้มีความเข้มแข็งสามารถที่จะเป็นองค์กรที่เป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ปรับปรุง แก้ไข ทบทวน ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2547 ควรมีการศึกษาการประเมินผลสำเร็จภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดใน ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามและประเมินผล ตลอดจนศึกษาประเมินผลสำเร็จภาพรวม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดใน ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความพร้อม ด้านความเต็มใจ และด้านความเป็นไปได้ และศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้อาสาสมัครคุมประพฤติ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกบทบาท

▣ ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางการพัฒนางานอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ด้านอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

2. เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม สามารถเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนในภารกิจกรมคุมประพฤติ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพิ่มขึ้น

3. เป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

■ บรรณานุกรม

กรกช นาควิเชตร และคณะ. (2554). **การศึกษา รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน**. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

กลุ่มงานบริการสังคมกองกิจการชุมชนและ บริการสังคม. (2554). **กลยุทธ์การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด**. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

กรมคุมประพฤติ. (2537). **คู่มือการปฏิบัติงาน คุมประพฤติ. กรมคุมประพฤติ. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.**

กรมคุมประพฤติ. (2545). **คู่มืองานควบคุมและ สอดส่องและกิจกรรมชุมชน**. โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร.

กรมคุมประพฤติ. (2550). **คู่มืองานกิจกรรม ชุมชน**. กรุงเทพมหานคร. กรมคุมประพฤติ. (2550).

เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครคุม ประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2),

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กรมคุมประพฤติ. (2555). **คู่มือประกอบการ อบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวง ยุติธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

โกวิท พวงงาม. (2545). **การเสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน**. ม.ป.ท. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 16 พ.ค. 2557.

คณะวิจัยสถาบันพระปกเกล้า. **การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็น ต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ**.

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบัน พระปกเกล้า ครั้งที่ 4 : เรื่อง 5 ปี ของการ ปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ วันที่ 8-10 พฤศจิกายน 2545 ณ ศูนย์ประชุม สหประชาชาติ.

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. (กรกฎาคม 2526). **การ พัฒนาชุมชน : วิธีการระดมการมีส่วนร่วมของ ชุมชน**. นิตยสารกรมประชาสงเคราะห์. (26)4,

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). **กระบวนการและ เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ปรีดี โชติช่วง และคณะ. (2536). **การพัฒนา ชุมชนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2524). **การบริหารการ พัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา พานิช.

ยุพาพร รูปงาม. (2545). **การมีส่วนร่วมของ ข้าราชการสำนักงานประมาธ ในการปฏิรูป ระบบราชการ**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหา

- บัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
วิไล จิวังกูร. (2528). **กฎหมายคุ้มครอง
ผู้ใหญ่ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ภาควิชา
นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุภาพ ถิรลาภ. (2546). **การวิเคราะห์เชิง
สมมุติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ
พิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี**.
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, หน้า 21-
22.

